

Sygn. akt II PZ 38/11

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSA Maciej Piankowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. M.

przeciwko D. sp. z o.o.

o przywrócenie do pracy i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2012 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych [...]

z dnia 30 czerwca 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 30 czerwca 2011 r. odrzucił skargę kasacyjną powódki K. M. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 stycznia 2011 r., którym oddalono apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 12 lipca 2010 r., którym oddalono żądanie przywrócenia powódki do pracy oraz zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Podstawę odrzucenia skargi kasacyjnej stanowiło ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie na kwotę 57.350 zł, gdzie wartość przedmiotu zaskarżenia od roszczenia o przywrócenia do pracy wyniosła 44.400 zł, zaś

wartość przedmiotu zaskarżenia żądania zapłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy wyniosła 12.950 zł. Skargą kasacyjną wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył fachowy pełnomocnik powódki, podając jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 44.400 zł, uiszczając opłatę sądową od skargi kasacyjnej w wysokości 30 zł. Z uwagi na uprzednie ustalenie przez Sąd Okręgowy wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie na łączną kwotę 57.350 zł, liczonej osobno od roszczenia o przywrócenie do pracy i od żądania zapłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2001 r., sygn. akt I PZ 61/01, OSNP 2003/19/467 - art. 21 k.p.c. w związku z art. 23¹ k.p.c.), a więc ponad kwotę 50.000 zł., pełnomocnik powódki został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej, poprzez uiszczenie uzupełniającej opłaty sądowej w wysokości 2.838 zł (art. 35 ust. 1 zd. 2 w związku z art. 18 ust. 2, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) w terminie tygodniowym, od dnia doręczenia wezwania, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. Pełnomocnik powódki w odpowiedzi na wezwanie o uiszczenie dodatkowej opłaty sądowej od wywiedzionej skargi kasacyjnej wskazał, że nie znajduje podstaw prawnych do uiszczenia dodatkowej opłaty sądowej od skargi kasacyjnej w wysokości 2.838 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że skarga kasacyjna powódki, której braków formalnych powódka nie uzupełniła, w zakreślonym przez Sąd Okręgowy terminie, podlegała odrzuceniu zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. oraz art. art. 398⁴ § 1 k.p.c.

W zażaleniu powódka zarzuciła naruszenie przepisów art. 25 i art. 26 k.p.c. poprzez bezpodstawne kwestionowanie wartości przedmiotu zaskarżenia oraz art. 23¹ k.p.c. poprzez błędne przyjęcia wartości przedmiotu zaskarżenia. Wniosła o uchylenie zaskarżanego postanowienia w całości i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia podano, że wnosząc skargę kasacyjną określono wartość przedmiotu zaskarżenia zgodnie z przepisami na kwotę 44.400 zł. Od skargi powódka opłaciła opłatę podstawową w kwocie 30,00 zł. Sprawa ma charakter pracowniczy. Sąd Okręgowy dnia 17.06.2011 r. wezwał powódkę do uzupełnienia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej w kwocie 2.838,00 zł. W ocenie

powódki żądanie było bezzasadne. Powódka określiła wartość przedmiotu zaskarżenia, która nie została zweryfikowana w żaden sposób przez Sąd Okręgowy. W uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi Sąd Okręgowy podał, że już badał wartość przedmiotu zaskarżenia na etapie rozpatrywania apelacji - postanowienie z 16.12.2010 r. Jednakże po doprecyzowaniu przedmiotu zaskarżenia i roszczenia powódki pismem z dnia 25.05.2011 r. nie był ten przedmiot zaskarżenia kwestionowany - a wartość roszczenia była na pewno inna niż w grudniu 2010 r. Powódka podniosła, że Sąd I instancji sprawdził wartość przedmiotu zaskarżenia podaną przez powódkę i postanowieniem z dnia 10 listopada 2010 r. ustalił jej wysokość na kwotę 44.400 zł. Dokładnie taką samą wartość przedmiotu zaskarżenia powódka podała w treści wniesionej apelacji i skargi kasacyjnej. Już ta czynność dokonana przez Sąd I instancji budzi zastrzeżenia powódki. Zgodnie bowiem z treścią art. 25 k.p.c., uprawnienie Sądu do sprawdzenia wartości przedmiotu sporu/zaskarżenia przysługuje jedynie w dwóch przypadkach. Przed doręczeniem pozwu stronie pozwanej, sąd może sprawdzić wartość przedmiotu sporu/zaskarżenia na posiedzeniu niejawnym. Natomiast już po doręczeniu pozwu, sprawdzenie może nastąpić jedynie na zarzut pozwanego zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. W przedmiotowym przypadku, nie doszło do spełnienia się żadnej z w/w przesłanek. Sąd I instancji nie dokonał sprawdzenia przedmiotu sporu w ramach pierwotnie prowadzonego postępowania przed doręczeniem powództwa. Po dokonaniu doręczenia pozwana nie podniosła zarzutu co do wysokości wartości przedmiotu sporu, a jedynie taki zarzut upoważniałby Sąd I instancji do jej sprawdzenia. Sąd I instancji wydał wyrok w sprawie dnia 12 lipca 2010 r. Wyrok został zaskarżony w całości wobec czego wartość przedmiotu zaskarżenia jest tożsama z wartością przedmiotu sporu. Niezrozumiałym zatem jest na jakiej podstawie - skoro nie ziściła się żadna z przesłanek przyznających Sądowi takie uprawnienie - a także w jakim celu Sąd I instancji dokonał sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej przez powódkę w apelacji, skoro Sąd I instancji rozstrzygając przedmiotową sprawę w ramach postępowania I instancji nie miał żadnych wątpliwości co do wysokości zgłaszanego roszczenia. Niemniej jednak, Sąd I instancji dokonał ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie tożsamej, jak uczyniła to powódka.

Zarządzeniem z dnia 27 grudnia 2010 r., Sąd II instancji wezwał powódkę do uzupełnienia brakującej opłaty apelacji w kwocie 2.838 zł oraz doręczenie odpisu postanowienia z dnia 16 grudnia 2010 r. Treść w/w zarządzenia była dla powódki niezrozumiała. Jednakże rygor zwrotu środka zaskarżenia zmusił ją do zapłaty niesłusznie żądanej opłaty. Na mocy tego postanowienia z dnia 16 grudnia 2010 r. Sąd II instancji sprawdził wartość przedmiotu zaskarżenia i ustalił ją na kwotę 57.350 zł. Postanowienie nie zawierało żadnego uzasadnienia czy wyliczenia. Dopiero w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi Sąd Okręgowy wyjaśnił, że wartość przedmiotu zaskarżenia roszczenia o przywrócenie do pracy określił na 44.400 zł, a dodatkowo na 12.950 zł określił roszczenie o wypłatę wynagrodzenia. Powódka wyjaśniła, że domaga się wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy za który nie otrzymała świadczeń - czyli na dzień 18.07.2011 r. za okres ponad 2 lat, skąd więc kwota 12.950 zł nie wiadomo. Mając na uwadze treść art. 25 k.p.c. Sąd II instancji nie mógł dokonać sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej przez powódkę. Dlatego postanowienie z dnia 16 grudnia 2010 r. samo w sobie było bezpodstawne i nie powinno zostać wydane. Ponadto merytorycznie nie miało ono żadnego uzasadnienia. Powódka podzieliła tezy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25.10.2007 r., sygn. akt II BP 11/07. Powódka nie mogła skarżyć w postępowaniu przed Sądem II instancji postanowienia z dnia 16.12.2010 r. Mając na uwadze fakt, iż samo postanowienie dotyczące sprawdzenia i ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia, nie podlega zaskarżeniu, kwestionowanie tego rozstrzygnięcia możliwe stało się dopiero na etapie skargi kasacyjnej (art. 380 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje tylko na postanowienia wymienione w art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c., to jest postanowienia odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (§ 1 pkt 1); postanowienia co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji (§ 1 pkt 2) i postanowienia

sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, w których przysługuje skarga kasacyjna (§ 2). Inne postanowienia sądu drugiej instancji nie mogą być zaskarżone zażaleniem. Przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego jest więc zasadność postanowienia odrzucającego skargę kasacyjną. Postanowienia, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, podlegają rozpoznaniu na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. tylko wówczas, gdy miały wpływ na wynik sprawy.

Zarzut skarżącego, że sprawdzenie wartości przedmiotu sporu może nastąpić po doręczeniu pozwu wyłącznie na zarzut pozwanego zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, jest niesłuszny. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach stwierdzał, że oznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia podlega w uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu przez sąd na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c. Również sąd, do którego wniesiono skargę kasacyjną jest zobowiązany do kontroli jej dopuszczalności, w związku z czym może z urzędu sprawdzić podaną wartość przedmiotu zaskarżenia. Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę kasacyjną z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu, zarówno przez sąd drugiej instancji, jak i przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 1/11, Lex nr 846597; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UZ 6/11, Lex nr 846583; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 r., II PZ 12/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 169; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, OSNP 1999 nr 8, poz. 291). Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2002 r., I PKN 305/01 (OSNP 2004 nr 4, poz. 65), a mianowicie, że wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona przez pełnomocnika powodów w uzupełnieniu braków formalnych kasacji (aktualnie skardze kasacyjnej) podlega kontroli i sprawdzeniu na podstawie art. 25 k.p.c. według reguł określonych w art. 19-24 k.p.c. Do takiej kontroli był uprawniony i zobowiązany Sąd Okręgowy decydujący o nadaniu biegu kasacji, albowiem przepis art. 398² k.p.c. (uprzednio art. 393 pkt 1 k.p.c.) ma charakter bezwzględny i wyklucza dowolność stron przy oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w celu uzyskania dostępu do trzeciej instancji (por.

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 1997 r., I CKN 46/97, OSNC 1997 z. 11, poz. 180, postanowienie Sądu Najwyższego z 18 października 2000 r., II UZ 124/00, OSNAPiUS 2002 nr 12, poz. 294). Powszechnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się też, że obowiązek oznaczenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia nie może ograniczać się jedynie do wskazania kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, lecz powinien być rozumiany jako zobowiązanie do wykazania podstaw, na których opiera się wyliczenie, adekwatnych do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, Lex nr 577827, z dnia 6 października 2009 r., II UZ 32/09, Lex nr 574543, z dnia 13 maja 2005 r., I UZ 23/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 399, z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 383). Nawet określenie, na wezwanie sądu o uzupełnienie braków skargi kasacyjnej, wartości przedmiotu zaskarżenia w sposób arbitralny i dowolny, bez wykazania, że wartość ta znajduje potwierdzenie w regulacjach prawnych mających zastosowanie w sprawie, nie odpowiada przedstawionym wymaganiom (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2002 r., II UKN 759/00, Lex nr 558320).

Powódka skargą kasacyjną objęła całość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, co oznacza, że skarga dotyczyła zarówno żądania przywrócenia do pracy, jak i wynagrodzenia za cały czas pozostawania powódki bez pracy. Z treści uzasadnienia zażalenia pośrednio wynika, że skarżąca przyjęła, że wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi jedynie kwota obliczona na podstawie art. 23¹ k.p.c. Pogląd ten jest jednak błędny. W sytuacji, gdy powódka żądała zarówno przywrócenia do pracy, jak i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, doszło do kumulacji roszczeń uzasadniającej zastosowanie art. 21 k.p.c. Roszczenie o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy jest wprawdzie związane z żądaniem przywrócenia do pracy w tym sensie, że nie może być dochodzone bez jednoczesnego lub wcześniejszego domagania się przywrócenia do pracy, to jednak jest roszczeniem samodzielnym w tym sensie, że w orzeczeniu przywracającym do pracy nie mieści się rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu za czas pozostawania bez pracy. Oznacza to, że osoba dochodząca przywrócenia do pracy nie musi równocześnie, ani też w ogóle, żądać tego wynagrodzenia, ale jego

uzyskanie przez osobę przywróconą do pracy nie jest możliwe bez zgłoszenia roszczenia o jego zasądzenie. Roszczenie o przywrócenie do pracy jest roszczeniem o prawo majątkowe, którego wartość przy umowach na czas nieokreślony oblicza się zgodnie z art. 23¹ k.p.c. jako sumę wynagrodzenia za pracę za okres jednego roku. Roszczenie o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy jest roszczeniem pieniężnym, a zatem jego wartość stanowi podana przez powódkę kwota pieniężna (art. 19 § 1 k.p.c.). Jeżeli więc powódka dochodziła jednym pozwem obu tych roszczeń, dla celów obliczenia wartości przedmiotu sporu w sprawie konieczne było zliczenie ich wartości (art. 21 k.p.c.). Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 marca 2009 r., I PZ 1/09 (Lex nr 746194), a także w postanowieniu z dnia 5 stycznia 2011 r., II PZ 47/10 (Lex nr 784931) oraz postanowieniu z dnia 28 września 2001 r., I PZ 61/01, OSNP 2003 nr 19, poz. 467. Nie budzi wątpliwości, że zgodnie z art. 35 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późniejszymi zmianami) w sprawach z zakresu prawa pracy, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 50.000 zł, od apelacji pobiera się opłatę stosunkową, a nie podstawową, jaką uiszcila skarżąca. Pomimo wezwania powyższy brak skargi kasacyjnej nie został usunięty w ustawowo określonym terminie.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił zażalenie.